

Brussel, 28 april 2017

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling (ARGO) over het Belgische voortgangsrapport (National Voluntary Review – NVR) en de implementering van de Agenda 2030

Dit advies¹ vraagt aandacht voor de genderaspecten in de rapportering en uitvoering van Agenda 2030 en haar 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)². De ARGO wil op deze wijze mee cruciale informatie bijeenbrengen voor de opvolging en eventuele bijsturing van het beleid vanuit een genderperspectief.

Context

- a) Op 25 september 2015 aanvaardden de Verenigde Naties Agenda 2030 om de transitie naar duurzame ontwikkeling en een leefbare wereld voor onze kinderen en kleinkinderen te faciliteren. Duurzame ontwikkeling houdt in dat economische, sociale en ecologische belangen of overwegingen evenwichtig op elkaar afgestemd worden, rekening houdend met het behoud van de draagkracht van de planeet en met het overleven en goede leven voor de huidige en toekomstige generaties.
- b) Armoedebestrijding, duurzame consumptie en productie, duurzaam beheer en bescherming van natuurlijke hulpmiddelen en grondstoffen, naleven van het internationaal recht, respect voor de mensenrechten, vrijheid, vrede en veiligheid, rechtvaardige en democratische samenlevingen, gendergelijkheid en empowerment van vrouwen... vormen het uitgangspunt voor dit beleid.
- c) Gendergelijkheid is cruciaal voor het behalen van de SDG's. De genderdimensie van Agenda 2030 is dan ook veel ruimer dan enkel het uitvoeren van SDG 5. Zoals aangegeven in alinea 20 van de Verklaring is het essentieel dat gender in heel de 2030 Agenda geïntegreerd wordt³: in elke doelstelling moet rekening gehouden worden met gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes; en dit conform het internationaal recht en de internationale besluitvorming. De Cairo conferentie voor bevolking en ontwikkeling en de Vierde Wereldvrouwenconferentie worden in dit verband zelfs expliciet vermeld. Deze vermelding is heel belangrijk, gezien de aanhoudende trend om seksuele rechten niet langer te erkennen als universele mensenrechten.
- d) Genderongelijkheid kan slechts teruggedrongen worden door hieraan specifieke aandacht te besteden en door te verzekeren dat alle SDG's zowel voor vrouwen als mannen behaald worden. Agenda 2030 kan niet bereikt worden indien één helft van de bevolking wordt uitgesloten. Een duurzame wereld is ook een wereld waarin elke vrouw en ieder meisje volledige gendergelijkheid

---

¹ Het advies werd schriftelijk goedgekeurd door de leden van de ARGO op 28 april 2017.

² De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands.

³ Zie alinea 20 van besluit [A/RES/70/1 van de VN Algemene Vergadering \(Agenda 2030\)](#)

geniet en waarin alle wettelijke, sociale en economische barrières voor hun empowerment opgeheven zijn.⁴

- e) België engageerde zich om te rapporteren over de stand van zaken van de uitvoering van deze Agenda 2030 tijdens het High Level Political Forum (HLPF) in juli 2017. Dat is positief en een gelegenheid om vooruitgang te boeken op het vlak van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes.

Aanbevelingen

De Adviesraad Gender en Ontwikkeling vraagt om volgende aanbevelingen in acht te nemen:

I. Trek de genderkaart

- 1) Benut de Belgische NVR om gender versterkt op de kaart te zetten; zowel in het geschreven rapport als tijdens de voorstelling op het HPLF. IJver in beiden ook voor volledig respect voor alle mensenrechten en fundamentele vrijheden van alle vrouwen en meisjes, los van leeftijd, handicap, seksuele voorkeur, genderidentiteit, culturele achtergrond of andere factoren die discriminatie kunnen uitlokken.
- 2) Geef systematisch aan welke maatregelen reeds genomen zijn om gendergelijkheid te bevorderen, welke stappen hiertoe in de toekomst gezet zullen worden en welke de uitdagingen en risico's in dit traject zijn om SDG 5 te verwezenlijken.
- 3) Breng ook de verwezenlijking van seksuele en reproductieve rechten van meisjes/vrouwen ter sprake, waaronder het recht op kwaliteitsvolle, correcte informatie over seksualiteit, inclusief seksuele voorkeur en identiteit, toegang tot veilige voorbehoedmiddelen en veilige abortus en het bestrijden van schadelijke praktijken zoals kindhuwelijken en vrouwelijke genitale verminking.

II. Bevorder gendergelijkheid en empower vrouwen en meisjes (uitvoering SDG 5)

- 4) Investeer in specifiek op vrouwen gerichte projecten en in maatregelen en programma's die de gelijke en volwaardige participatie van vrouwen en meisjes verzekeren (als actor en als begunstigde), als belangrijke instrumenten om deze doelstelling te bereiken.
- 5) Investeer bovenal in het wegwerken van de structurele belemmeringen voor gendergelijkheid op alle domeinen, er rekening mee houdend dat dit ook op mannen en jongens gerichte programma's vereist evenals een deconstructie van genderstereotypen, ongelijkheid op basis van culturele en religieuze gewoonten en gebruiken, en heersende dominantiemodellen.
- 6) Onder druk van bepaalde staten en/of regeringen spreekt subdoelstelling 5.6 enkel nog over toegang tot reproductieve en seksuele gezondheid voor vrouwen, maar er wordt wel nog het verband gelegd met de Actieplatformen van Peking en Cairo. Wij bevelen aan om in programma's

---

⁴ Zie alinea 8 van besluit A/RES/70/1 van de VN Algemene Vergadering (Agenda 2030) [\[Arabic\]](#) [\[Chinese\]](#) [\[English\]](#) [\[French\]](#) [\[Russian\]](#) [\[Spanish\]](#)

en partnerschappen m.b.t. seksuele en reproductieve rechten en gezondheid, uit te gaan van de doelstellingen van deze actieplatformen en om dit ook bij alle partners, in elke beleidsdialoog, systematisch zo te bepleiten.

- 7) Geef ook duidelijk aan op welke manier ondersteuning geboden wordt om de maatschappelijke positie van vrouwen te versterken.

III. Gender mainstreaming

- 8) Bepleit en neem maatregelen om de concrete invoeging van gendergelijkheid doorheen alle SDG's te verzekeren, conform de visie en basisbeginselen van Agenda 2030. De subdoelstellingen onder SDG 5 kunnen hiertoe inspireren.⁵ Vertrek hierbij van een grondige genderanalyse van de uitvoering van de SDG's en van een consequent en aangehouden beleid om gendergelijkheid te bevorderen, inclusief in de toewijzing van menselijke en financiële middelen.
- 9) Neem ook maatregelen, waaronder bindende afspraken, om te verzekeren dat doorheen alle samenwerkingsvormen, met alle partners, gendergelijkheid zowel op verticale wijze (apart) als op horizontale wijze (geïntegreerd) aan bod komt. Dit moet zichtbaar zijn in de rapportering, zowel via de te behalen streefdoelen als via de budgettaire middelen.

IV. Laat niemand aan de zijlijn staan

- 10) Streef naar een intersectionele benadering van de uitvoering van Agenda 2030, met aandacht voor verschillen tussen mensen die de status, rechten en kansen van personen in de samenleving beïnvloeden/bepalen⁶, voor de samenhang tussen de verschillende SDG's én voor het concept en de basisbeginselen van duurzame ontwikkeling.

V. Partnerlanden

- 11) Benut systematisch de beleidsdialoog en de programma's en projecten die in partnerlanden gesteund worden om de structurele, volledige en concrete uitvoering van de genderdimensie doorheen alle SDG's te bevorderen, conform het internationaal recht en de basisbeginselen van Agenda 2030 en rekening houdend met het feit dat gendergelijkheid de actieve betrokkenheid van zowel mannen als vrouwen betreft.
- 12) Steun de uitbouw en het beheer van voor het hele land representatieve data, uitgesplitst naar sekse en uitgaand van specifieke systemen voor het verzamelen van deze gegevens en van analyses en participatieve genderbewuste diagnoses.

---

⁵ In meerdere SDG's is gender reeds op een of andere wijze opgenomen in bepaalde targets of subdoelstellingen, maar deze integratie is niet voltooid. Onder de doelstellingen rond armoede (SDG 1), honger (SDG 2), gezondheid (SDG 3), onderwijs (SDG 4), water en sanitaire diensten (SDG 6), waardig werk (SDG 8), ongelijkheid (SDG 10) mobiliteit (SDG 11), klimaatverandering (SDG 13) en partnerschappen en middelen (SDG 17) is er aandacht voor gender in sommige, maar niet in alle relevante targets. De genderdimensie ontbreekt echter in meerdere andere doelstellingen en targets zoals SDG 7 (toegang tot energie en technologie), SDG 9 (infrastructuur en industrialisering), SDG 12 (consumptie- en productiepatronen), SDG 16 (vrede, rechtvaardige en goed functionerende instellingen) en SDG 17 (partnerschappen en middelen). Het is belangrijk om binnen alle doelstellingen en voor relevante targets een genderindicator te weerhouden, te meer daar vrouwen/meisjes het dikwijls veel moeilijker hebben om gelijk toegang te hebben tot deze middelen of om in gelijke mate gehoord te worden en te participeren.

⁶ Het gaat hierbij zowel om genderverschillen als verschillen tussen de seksen.

- 13) Benut de beleidsdialoog om te herinneren aan de belangrijke rol van parlementen in de implementatie van Agenda 2030 en ga ook het gesprek met 'lokale' parlementairen aan.

VI. Participatie van de civiele maatschappij

- 14) Betrek alle stakeholders van de civiele samenleving (ngo's, vakbonden, academici, media, ...) en bovenal ook de vrouwenorganisaties en de genderactoren, bij de implementatie en evaluatie van de 2030 Agenda. Aan deze organisaties dient ook de mogelijkheid geboden worden om hun rol van 'waakhond' te vervullen. Dit vereist een vlotte doorstroom van informatie, openheid en directe communicatie, inclusief over het NVR proces en rapport.
- 15) Ondersteun de deelname van vrouwen aan besluitvormingsprocessen, bijvoorbeeld door hier specifieke budgetten voor te voorzien en door quota's op te leggen, bij voorkeur 50-50, maar waarbij eventueel gestart kan worden met 1/3de vertegenwoordiging.

VII. Data, monitoring en indicatoren

- 16) De Adviesraad beveelt de Belgische coöperatie aan om voor zichzelf en voor de samenwerking met de verschillende partners eigen, specifieke indicatoren aan te nemen die toelaten om de implementatie van Agenda 2030, in het bijzonder vanuit genderperspectief, op te volgen, te evalueren en bij te sturen.⁷ Voor de samenwerking met de partners pleiten wij er voor om deze indicatoren vervolgens op te nemen in de samenwerkingsakkoorden.
- 17) Voor wat de eigen werking van DGD betreft kunnen de wereldwijde indicatoren die door de VN Statistische Commissie werden voorbereid hiertoe inspireren, hoewel er zeker verder gegaan moet worden wat de uitsplitsing naar geslacht betreft. Deze indicatoren kunnen ook worden aangevuld met eigen, reeds vooropgestelde indicatoren in verband met gender en duurzame ontwikkeling.⁸
- 18) Voor de identificatie, opvolging en evaluatie van de indicatoren worden ook de lokale organisaties, in het bijzonder de vrouwenorganisaties en de organisaties die de belangen, rechten en vrijheden van vrouwen en meisjes verdedigen, volwaardig betrokken. Ondersteuning voor lokale rondetafelgesprekken is één manier op dit te bereiken.
- 19) Voor alle doelstellingen en relevante targets zou minstens één genderindicator opgenomen moeten zijn. Er moet ook nauwlettend toegezien worden dat voor alle indicatoren die persoonsgebonden materies betreffen er naar geslacht opgesplitste gegevens verzameld worden én dat deze gegevens gebruikt worden in rapporten en documenten. Deze data moeten vervolgens, indien voorhanden, verder opgesplitst worden naar de verdere kenmerken waarvan de VN Statistische Commissie melding maakt, waaronder leeftijd.

---

⁷ De Adviesraad is uiteraard bereid om een advies te formuleren voor dergelijke indicatoren.

⁸ Hierbij moet uiteraard ook rekening worden gehouden met het internationaal recht en met relevante besluiten van internationale instellingen zoals de Commissie Status van de Vrouw én met de visie van Agenda 2030 én de daarin geïdentificeerde vijf basisbeginselen: armoede bannen, niemand achterlaten, gendergelijkheid, duurzame consumptie en productie en duurzaam beheren en beschermen van natuur en natuurlijke rijkdommen.

- 20) De indicatoren worden bij voorkeur ingeschreven in een tijds kader en gekoppeld aan een begroting en andere niet-financiële middelen zoals tussentijdse streefdoelen, zodat tijdig bijgestuurd kan worden en de nodige instrumenten hiertoe voorhanden zijn.
- 21) Het is essentieel dat voor alle gendergebonden aspecten van de uitvoering van de SDG's, inclusief alle subdoelstellingen van SDG 5 het voortgangsrapport duidelijk aangeeft welke aanpassingen er in het beleid, programma's, strategieën en budgetten doorgevoerd werden, welke de middelen voor uitvoering zijn en welke tussentijdse streefdoelen men vooropstelt om de uiteindelijke doelstellingen tegen 2030 te halen.

VIII. Evaluatie en bijsturing

- 22) Indicatoren verschaffen een partiële insteek voor het evalueren van het proces van uitvoering van Agenda 2030. Daarnaast zijn echter evenzeer een kwalitatieve evaluatie en een narratief nodig, gebaseerd op onderzoek, maar evenzeer op overleg en participatie van betrokken partners en niet-gouvernementele organisaties, waaronder lokale vrouwenorganisaties in de partnerlanden. Op basis van deze evaluatie kan het beleid worden bijgestuurd. Ondersteun daarom de oprichting en werking van doeltreffende, transparante en participatieve mechanismen voor controle, opvolging en evaluatie op alle beleidsniveaus (internationaal, regionaal en lokaal niveau), waaronder steun voor het consolideren van de centrale rol van parlementen en steun voor organisaties uit het middenveld, waaronder vrouwenorganisaties.
- 23) Het verdient aanbeveling om het NVR rapport voor te stellen aan het parlement, net zoals andere Europese landen die in 2017 rapporteren. Daarnaast zou de voortgang van de externe dimensie van de uitvoering van Agenda 2030, met specifieke aandacht voor de genderdimensie, jaarlijks besproken moeten worden tijdens de zittingen over de beleidsnota's.

IX. Middelen

- 24) Er moeten voldoende middelen staan tegenover de nieuwe doelstellingen. Het gaat o.m. over de 0,7% doelstelling voor ontwikkelingssamenwerking en de engagementen die gemaakt zijn op vlak van klimaatfinanciering, maar evenzeer over meer middelen voor de vrouwenorganisaties en genderactoren zoals aanbevolen door de VN-Commissie Status van de Vrouw.⁹
- 25) Op niet-financieel vlak moet in de eerste plaats gestreefd worden naar beleidscoherentie voor ontwikkeling. Meer en meer wordt er voor ontwikkelingslanden gekeken naar private investeringen en naar eigen fiscale inkomsten. België kan de partnerlanden steunen in het beter innen van belastingen, maar dit moet gecombineerd worden met steun voor het stopzetten van schadelijke belastingvrijstellingen en een grondige aanpak van belastingontwijking en belastingparadijzen. Het is belangrijk dat ook de genderdimensie geïntegreerd wordt in dergelijke acties.
- 26) Op alle niveaus en in alle instellingen en organisaties verantwoordelijk voor de uitvoering van de SDG's zou de methodiek van *gender budgeting* geïntroduceerd en/of versterkt moeten worden (o.a. Gender Policy Marker & Gender Budget Scan). Bovendien moeten er voldoende hoge

---

⁹ Zie o.m. de besluiten van de 60ste en 61ste zitting van de CSW.

specifieke budgetten voorzien zijn voor programma's, projecten en organisaties die gendergelijkheid, empowerment van vrouwen en vrouwenrechten bevorderen.

- 27) Bevorder de uitwisseling en samenwerking tussen de verschillende stakeholders, inclusief tussen de (regionale) regeringen, ministeries, administraties en parlementen van België en betrek van alle bestuursniveaus de administraties bevoegd voor gelijke kansen bij de opvolging van de SDG's.
- 28) De Adviesraad vraagt tevens om in het NVR rapport een duidelijk verband te leggen tussen de voorziene middelen en de voorgestelde maatregelen; met bovenal duidelijk aangegeven welke middelen aangewend zullen worden voor maatregelen die gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes bevorderen.

Voor de Adviesraad Gender en Ontwikkeling

Sophie Charlier
Voorzitster

Maggi Pope
Ondervoorzitster